

991112-1

V Janově evangeliu (12, 44) říká Ježíš: „Kdo věří ve mne, ne ve mneť věří, ale v toho, jenž mne poslal. „ Uvážíme-li, že v synoptickém podání mluví Ježíš o víře (v logiích) absolutně, a uvážíme-li zároveň, že autor janovského podání cílevědomě užívá řeckých slov tak, aby čelil obrovskému tlaku řeckých myšlenkových tradic, můžeme z toho usuzovat i na to, že dokonce i tam, kde šlo o inovaci křesťanské tradice samé (a tou je ono neabsolutní užití slova víra resp. věřiti, jež nemá přímou předlohu nejen ve slovech Ježíšových, ale ani v řečtině, ale je invencí pod tlakem všeobecné hellenizace a tedy restrukturování myšlení prosazující se pojmovoistí a tedy zaměřeností na „intencionální předměty“), je tento autor velmi obezřetný a vymezuje seč může své formulace tak, aby neztratil kontrolu nad svou vlastní pojmovostí (tj. jakousi filosofičností, jak se to dlouho chápalo a proč byl tento autor zván „Filosofem“). Víra je především spolehnutím na spolehlivé – a Ježíš tu říká, že ten, kdo se spolehl na něho, vlastně se nespolehá na něho, nýbrž na toho, kdo jej poslal. V tomto smyslu je vskutku Ježíš metaforou boží – ovšemže metaforou ne slovní, ale životní, živoucí metaforou. Ježíš odkazuje k Bohu, ale zároveň Bůh v Ježíši přichází jako Světlo na svět, doprotřed světa. Ježíš tedy není intencionálním objektem, nýbrž intencionálním aktem. Spolehnutí na Ježíše má svůj cíl ne v Ježíšovi, nýbrž v jeho antiparadigmaticém, antiarchetypickém spolehnutí na Boha. A toto spolehnutí má svůj prastarý vzor v Abramovi, který opouští svůj dům, město, zemi a jde, aniž by měl přesně vykalkulováno, kam jde. Toto převzetí odpovědnosti a rizika na sebe je toto genere odlišné od onoho „spočínutí duše“ v Hospodinu, jak to klasicky formuloval Augustin. Víra zajisté znamená neklid, ale jejím cílem není tohoto neklidu se zbavit, nýbrž zaměřit jej správným směrem a proměnit tento neklid v práci, aktivitu, v tvořivost, ovšem chápanou nikoli romanticky jako vynášení pokladů ze sebe ven a jejich předkládání na odiv druhým. Ještě v líčení o Abramovu vyjití do neznáma lze zřetelně vycítit směřování k onomu dobrému vyústění, které jako by mělo přesvědčovat o tom, že vyjít do neznáma se vyplatilo. Právě tento moment je však v příběhu Ježíše z Nazaréta nejen potlačen, ale vlastně zcela odbourán. Ježíšův příběh končí tragedií, nejen neúspěchem. Když tedy janovský Ježíš říká (12, 45): Kdož vidí mne, vidí toho, který mne poslal, „ je třeba do toho započítat také onen neblahý Ježíšův konec, ono ukřižování spolu s lotry. (Tím ovšem vůbec není a ani nemá být řečeno, že tento konec je vlastním cílem a vyvrcholením Ježíšova působení, jak by to rádi interpretovali někteří zbožní, ale pomýlení křesťané a dokonce teologové.)

(Písek, 991112-1.)